

II. Hospodaření rozpočtů územních samosprávných celků za rok 2005

Rok 2005 představoval z hlediska financování územních samosprávných celků významnou změnu především pro kraje. V průběhu roku 2004 byl připraven a projednán přepracovaný vládní návrh novely zákona o rozpočtovém určení daní. Vládní návrh předpokládal navýšení daňových příjmů krajů o 54,6 mld. Kč a zvýšení podílu krajů na sdílených daních z 3,1 % na 15,06 %. Při projednávání v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR byla z vládního návrhu vyřazena celá oblast převodů z kapitoly Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, čímž došlo ke snížení celkového objemu převodů z kapitol státního rozpočtu a z rozpočtu Státního fondu dopravní infrastruktury na 26,7 mld. Kč. Schválený procentní podíl krajů na sdílených daních na rok 2005 činí 8,92 %.

Výsledná podoba novely zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní, byla vyhlášena ve Sbírce zákonů jako zákon č. 1/2005 Sb. ze dne 3. ledna 2005. Zákon nabyl účinnosti dnem vyhlášení.

Z důvodu časového nesouladu při projednávání návrhu státního rozpočtu ČR na rok 2005 a návrhu novely zákona o rozpočtovém určení daní v Parlamentu ČR, byl návrh státního rozpočtu ČR na rok 2005 sestaven v souladu s platnou právní úpravou rozpočtového určení daní v roce 2004. V návaznosti na tento vzniklý nesoulad muselo Ministerstvo financí během roku 2005 provést odpovídající rozpočtová opatření (vázání prostředků v příslušných ukazatelích kapitoly VPS, převody prostředků mezi kapitolami VPS a MŠMT), které dodatečně promítlo vliv novely zákona o rozpočtovém určení daní do schváleného státního rozpočtu na rok 2005.

Dlouhodobě nevyhovující územně správní uspořádání, nesoulad území současných krajů s objektivními geografickými vazbami, které se projevují např. v dopravní dostupnosti nebo v množství pracovních příležitostí a služeb, které vycházejí z potřeb občanů deklarovaných usneseními zastupitelstev, řešil zákon č. 387/2004 Sb., o změnách hranic krajů. Jedná se o změny hranic krajů vymezením území kraje Vysočina a Jihomoravského kraje a o vymezení území Moravskoslezského kraje a Olomouckého kraje. Změny hranic krajů se týkají celkem 28 obcí, ve kterých žije 11 380 obyvatel. Všechny dotace územním samosprávným celkům pro rok 2005 jsou rozepsány jednotlivým krajům ve smyslu výše zmíněného zákona o změnách hranic krajů.

Hodnocení plnění příjmů a výdajů krajů a obcí za rok 2005 je provedeno samostatně. Vývoj finančního hospodaření krajů je hodnocen ve srovnání s dosaženou skutečností roku 2004 a s korigovaným rozpočtem, t.j. po promítnutí novely zákona o rozpočtovém určení daní. Hodnocení plnění příjmů a výdajů obcí je provedeno k dosažené skutečnosti roku 2004 a k rozpočtu po změnách (vzhledem k tomu, že schválení novely zákona o rozpočtovém určení daní nemá vliv na daňové příjmy se rozpočet po změnách rovná korigovanému rozpočtu).

V příjmech a výdajích územních samosprávných celků je uplatněna konsolidace příjmů a výdajů za účelem vyloučení vzájemných vztahů mezi jejich jednotlivými úrovněmi. Z tohoto důvodu nemohou příjmy a výdaje krajů být prostým součtem za územně samosprávné celky, ale součet za republiku celkem je nižší.

1. Celkové výsledky hospodaření krajů, obcí a DSO

Územní samosprávné celky jsou tvořeny rozpočty obcí a rozpočty krajů.

Kraje, obce a dobrovolné svazky obcí získaly v roce 2005 do svých rozpočtů celkem **334,7 mld. Kč**, což představuje plnění korigovaného rozpočtu na 98,0 %. Obce a dobrovolné svazky obcí (dále jen „obce“) se na celkových příjmech podílely 68,3 %.

Novela zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní navýšila procentní podíl krajů na výnosech sdílených daní z 3,1 % na 8,92 %. S touto skutečností je spojen i růst daňových příjmů krajů v rámci příjmové stránky jejich rozpočtů. V roce 2005 bylo tedy financování krajů zabezpečeno zhruba z jedné třetiny z daňových příjmů a necelé dvě třetiny tvoří dotace ze státního rozpočtu. U obcí byly hlavním zdrojem financování veřejných statků daňové příjmy.

Celkové výdaje územních samosprávných celků byly čerpány ve výši **326,9 mld. Kč**, t.j. plnění na 94,4 %. Obce se na celkových výdajích podílejí 67,8 %.

Tabulka č.1

Bilance příjmů a výdajů obcí a krajů k 31.12.2005

(v mil. Kč)

Ukazatel	Skutečnost k 31.12.2004	Rozpočet 2005			Skutečnost k 31.12.2005
		schválený	po změnách	korigovaný	
Příjmy celkem po opravě (po konsolidaci)	308 865,6	295 060,6	329 099,9	341 455,2	334 705,7
Výdaje celkem (po konsolidaci)	317 805,2	299 895,0	333 934,3	346 289,6	326 906,7
Saldo příjmů a výdajů (po konsolidaci)	-8 939,6	-4 834,4	-4 834,4	-4 834,4	7 799,0

Kraje a obce skončily své hospodaření v roce 2005 převahou příjmů nad výdaji ve výši **7,8 mld. Kč**.

Kraje vykazují přebytek ve výši 0,9 mld. Kč, obce ve výši 6,8 mld. Kč. Poměrně vysoký přebytek hospodaření obcí proti rozpočtu je způsoben vyšším tempem růstu daňových příjmů a odložením projektů financovaných z fondů Evropské unie. Hlavní město Praha se podílí na přebytku hospodaření obcí téměř jednou třetinou.

Kraje vykazují na bankovních účtech ke konci sledovaného období 6,0 mld. Kč, obce 51,6 mld. Kč.

2. Příjmy a výdaje krajů

Zákonem č.1/2005 Sb., kterým se mění zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům bylo do daňových příjmů krajů převedeno z kapitol státního rozpočtu a z rozpočtu Státního fondu dopravní infrastruktury 27,3 mld. Kč. Schválený procentní podíl krajů na sdílených daních činí 8,92 %. Přestože novela zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní, byla přijata v menším rozsahu oproti vládnímu návrhu, vznikl krajům v rámci vlastních příjmů určitý prostor pro stanovení vlastních finančních priorit.

Od roku 2005 rozhodují kraje o těchto výdajových titulech:

- příspěvek na dopravní obslužnost – autobusová doprava
- příspěvek na dopravní obslužnost – drážní doprava
- dotace na výkon zřizovatelských funkcí a činností převedených z okresních úřadů, obcí, příp. resortů krajům
- dotace na financování běžného a investičního rozvoje územních samosprávných celků

Celkové příjmy krajů činily ke konci sledovaného roku **113,5 mld. Kč**, z toho přijaté dotace včetně státních fondů poskytnuté krajům ve výši 70,6 mld. Kč.

Tabulka č. 2

Bilance příjmů a výdajů krajů k 31.12.2005

(v mil. Kč)

Ukazatel	Skutečnost k 31.12. 2005
Daňové příjmy	39 608,7
Nedaňové příjmy	2 810,4
Kapitálové příjmy	364,4
Přijaté dotace včetně převodů z fondů	70 685,7
Příjmy celkem (po konsolidaci)	113 469,3
Běžné výdaje	100 590,0
Kapitálové výdaje	11 975,4
Výdaje celkem (po konsolidaci)	112 565,4
Saldo příjmů a výdajů	903,9

Podle novely zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní daňové příjmy jednotlivých krajů tvoří:

- a) daň z příjmů právnických osob v případech, kdy poplatníkem je příslušný kraj, s výjimkou daně vybírané srážkou podle zvláštní sazby,
- b) podíl na 8,92 % z celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty,
- c) podíl na 8,92 % z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků, odváděné zaměstnavatelem jako plátcem daně, s výjimkou daně z příjmů fyzických osob vybírané srážkou podle zvláštní sazby,
- d) podíl na 8,92 % z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů fyzických osob vybírané srážkou podle zvláštní sazby,
- e) podíl na 8,92 % z 60 % z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob sníženého o výnosy uvedené v písmenech c) a d),
- f) podíl na 8,92 % z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů právnických osob, s výjimkou výnosů uvedených v písmenu a) a výnosů daně z příjmů právnických osob v případech, kdy poplatníkem je příslušná obec, s výjimkou daně vybírané srážkou podle zvláštní sazby.

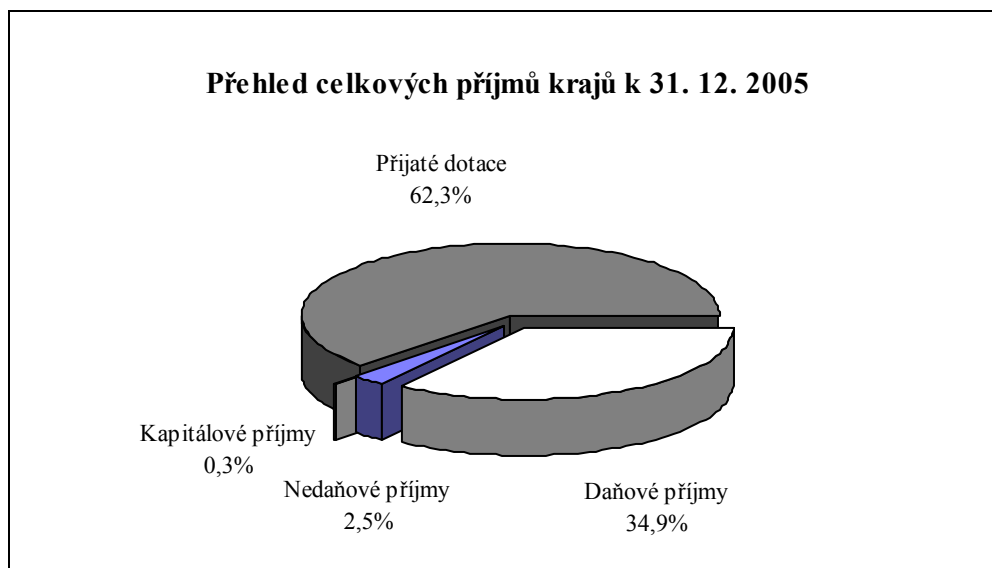
Každý kraj se na procentní části celostátního hrubého výnosu daně podle odstavce 1 písm. b) až f) podílí procentem stanoveným v příloze k zákonu č. 243/2000 Sb.

Kraje vykázaly ke konci roku **daňové příjmy** ve výši 39,6 mld. Kč, t.j. plnění na 94,8 % korigovaného rozpočtu. Proti roku minulému jsou daňové příjmy v důsledku novely zákona o rozpočtovém určení daní více než trojnásobné. Podíl daňových příjmů na celkových příjmech činil v tomto období 34,9 %, což je o 22,4 % více proti předchozímu roku.

Daň z příjmů fyzických osob dosáhla ke konci sledovaného období výše 11,2 mld. Kč (plnění korigovaného rozpočtu na 93,2 %) a daň z příjmů právnických osob 11,5 mld. Kč (plnění korigovaného rozpočtu na 111,9 %). Objemově nejvýznamnější je daň z přidané hodnoty, která je vykazována ve výši 16,9 mld. Kč (plnění korigovaného rozpočtu na 86,5 %) a tvoří více než dvě pětiny daňových příjmů krajů. Proti roku minulému daň z přidané hodnoty vzrostla o 11,7 mld. Kč, daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků vzrostla o 7,5 mld. Kč, nejvyšší nárůst vykazuje daň z příjmů právnických osob, a to o 7,8 mld. Kč.

Strukturu jednotlivých druhů příjmů krajů ke konci roku 2005 znázorňuje následující graf:

Graf č. 1

Zbývající část vlastních příjmů tvoří nedaňové a kapitálové příjmy. **Nedaňové příjmy** dosáhly ke konci sledovaného období výši 2,8 mld. Kč, t.j. plnění korigovaného

rozpočtu na 127,7 %. Proti roku předchozímu se nedaňové příjmy snížily, a to o 0,4 mld. Kč. Nejvyšší pokles příjmů zaznamenala položka odvody příspěvkových organizací, které byly v roce 2005 nařízeny v odvětví dopravy, sociálních služeb a školství. Jednalo se o odvody z investičních fondů, které byly v rozpočtu kraje následně použity na opravy, rekonstrukce a modernizace majetku ve vlastnictví kraje. Odvody příspěvkových organizací činily ve sledovaném období 0,6 mld. Kč.

K mírnému nárůstu došlo u položky příjmy z prodeje nekapitálového majetku a ostatních nedaňových příjmů, a to především na položce platby za odebrané množství podzemní vody (zahrnuje poplatky za skutečný odběr podzemní vody podle vodního zákona) a na položce přijaté neinvestiční dary.

Kapitálové příjmy dosáhly výše 0,4 mld. Kč, více než čtyři pětiny tvoří příjmy z prodeje dlouhodobého majetku.

Vlastní příjmy krajů dosáhly výše 42,8 mld. Kč, t.j. o 26,7 mld. Kč více proti minulému roku a představovaly 26,7 % celkových příjmů. Zbývající část příjmů tvoří dotace ze státního rozpočtu a ze státních fondů.

Tabulka č. 3

Vývoj vlastních příjmů krajů a jejich podílu na celkových příjmech je následující:

(v mil. Kč)

	Vlastní příjmy	Přijaté dotace	Celkové příjmy	Podíl vlastních příjmů na celkových (v %)
rok 2004	16 099,2	84 614,0	100 713,2	16,0
rok 2005	42 783,5	70 685,7	113 469,3	37,7

Hlavním zdrojem příjmů krajů byly v roce 2005 i přes novelu zákona o rozpočtovém určení daní **dotace ze státního rozpočtu**. Dotace krajů tvoří dotace obsažené ve finančním vztahu státního rozpočtu k rozpočtům krajů zahrnuté v kapitole Všeobecná pokladní správa (dále jen „VPS“), ostatní dotace v kapitole VPS a dotace

z ostatních kapitol státního rozpočtu a ze státních fondů. Celkem byly dotace rozpočtovány na rok 2005 ve výši 80,1 mld. Kč.

Kraje vykázaly ve svých příjmech ke konci sledovaného období přijaté investiční a neinvestiční dotace ze státního rozpočtu, Národního fondu a státních fondů v celkové výši 70,6 mld. Kč.

Z rozpočtu kapitoly VPS byla krajům poskytnuta dotace v rámci finančního vztahu krajů ke státnímu rozpočtu a další účelové dotace. **Finanční vztah státního rozpočtu k rozpočtům krajů** byl navržen v podobě, jakoby návrh novely zákona o rozpočtovém určení nebyl schválen, tedy včetně dotačních titulů, které byly předmětem převodu do daňových příjmů krajů.

V návaznosti na vyhlášení novely zákona o rozpočtovém určení daní provedlo Ministerstvo financí na počátku ledna 2005 rozpočtová opatření, a to vázání té části finančních vztahů státního rozpočtu k rozpočtům krajů, která byla předmětem převodu do daňových příjmů, ve státním rozpočtu. Z původní výše finančních vztahů státního rozpočtu k rozpočtům krajů ve výši 20,2 mld. Kč (příloha č. 6 k zákonu č. 675/2004 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2005) činily prostředky po provedeném vázání 5,9 mld. Kč.

V návaznosti na konečnou podobu zákona o rozpočtovém určení daní, kdy rozpočtové prostředky pro krajské, soukromé a církevní školství nebyly zahrnuty do daňových příjmů krajů, bylo provedeno rozpočtové opatření z kapitoly VPS do kapitoly Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, odkud byly tyto dotace ve výši 29,8 mld. Kč uvolňovány.

Po provedeném vázání kraje čerpaly z finančních vztahů státního rozpočtu příspěvek na výkon státní správy a na dotace na sociální služby ve výši 5,9 mld. Kč.

Příspěvek na výkon státní správy ve výši 1,2 mld. Kč zahrnoval prostředky na financování výkonu přenesené působnosti vyplývající z I. a II. fáze reformy územní veřejné správy, část prostředků ve výši 52,5 mil. Kč byl určen na jednotky Sborů dobrovolných hasičů obcí, kterým kraje hradí náklady spojené se zásahy mimo jejich územní obvod a podílí se na financování jejich akceschopnosti, pořízení a na obnově požární techniky. Část příspěvku na výkon státní správy ve výši 0,2 mld. Kč byl součástí převodů do daňových příjmů krajů a zůstal proto v roce 2005 vázán ve státním rozpočtu.

Příspěvek na dopravní obslužnost v autobusové dopravě byl určen na částečnou úhradu prokazatelné ztráty pravidelné linkové autobusové dopravy vyplývající ze smlouvy o závazku veřejné služby podle zákona č. 111/94 Sb., o silniční dopravě, ve znění pozdějších předpisů, uzavřené mezi dopravním úřadem a dopravcem. Příspěvek je též určen na zabezpečení základní dopravní obslužnosti územního obvodu kraje. Krajům výkon této pravomoci přísluší v rámci přenesené působnosti. Příspěvek byl pro rok 2005 valorizován o 3 %. Příspěvek na dopravní obslužnost v autobusové dopravě ve výši 3,0 mld. Kč byl součástí převodů do daňových příjmů krajů a zůstal proto v roce 2005 vázán ve státním rozpočtu.

Příspěvek na dopravní obslužnost v drážní dopravě byl určen na částečnou úhradu prokazatelné ztráty ve veřejné drážní dopravě (mimo vlaků vyšší kategorie) vyplývající ze smlouvy o závazku veřejné služby podle zákona č. 266/1994 Sb., o drahách, ve znění pozdějších předpisů. Krajům výkon této pravomoci přísluší v rámci přenesené působnosti. Příspěvek byl pro rok 2005 valorizován o 3 %. Příspěvek na dopravní obslužnost v drážní dopravě ve výši 2,3 mld. Kč byl součástí převodů do daňových příjmů krajů a zůstal v roce 2005 vázán ve státním rozpočtu.

Z dotace na výkon zřizovatelských funkcí a činností převedených z okresních úřadů, obcí, případně resortů krajům ve výši 8,6 mld. Kč byla v roce minulém uvolněna pouze dotace na sociální služby ve výši 5,0 mld. Kč. Zbývající část dotace na výkon zřizovatelských funkcí a činností převedených z okresních úřadů, obcí, případně resortů krajům, která byla součástí převodů do daňových příjmů krajů, zůstala vázána ve státním rozpočtu.

Dotační titul financování reprodukce majetku územních samosprávných celků v rozpočtovaném objemu 5,0 mld. Kč nebyl určen pouze pro kraje, ale i pro obce v daném kraji. Smyslem dotace bylo flexibilní řešení především havarijních situací na majetku územních samosprávných celků. O konkrétním použití prostředků na svém území rozhoduje příslušný kraj. Dotace byla valorizována pro rok 2005 o 3 %. Dotace na financování běžného a investičního rozvoje územních samosprávných celků byl součástí převodů do daňových příjmů krajů a zůstal proto v roce 2005 vázán ve státním rozpočtu.

Z kapitoly VPS byly dále poskytnuty další účelové neinvestiční prostředky na úhradu dodatečně uplatněných závazků zdravotnických zařízení zřízených bývalými okresními úřady, na úhradu výdajů za činnosti v oblasti zabránění, rozvoje a šíření TBC, na úhradu faktur za likvidaci nepoužitelných léčiv. Dále na náhradu škody způsobené chráněným živočichem na základě zákona č. 115/2000 Sb., na prostředky na nové, dodatečné a opakované volby do obecních zastupitelstev, na protiradonová opatření, na úhradu nákladů vzniklé v souvislosti se zajištěním průmyslové zóny Kolín-

Ovčáry. Finanční prostředky byly též použity pro navýšení příspěvku na výkon státní správy pro kraje a na úhradu výdajů spojených s činností koordinátorů romských poradců zřízených při krajích. Investiční dotace z kapitoly VPS směřovala především na technická opatření v pásmech ochrany vod a na podporu rozvoje a obnovy materiálně technické základny regionálního školství. Do konce roku 2005 přijaly kraje z kapitoly VPS prostředky v celkové výši 0,2 mld. Kč.

Další zdroj příjmů krajů představují dotace poskytované přímo z rozpočtu jednotlivých kapitol státního rozpočtu (tabulka č. 4). Největší objem dotací ve výši 61,3 mld. Kč přijaly kraje z rozpočtu **Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy**, kde značná část neinvestičních dotací směřovala do oblasti přímých nákladů škol (platy, výdaje na učební pomůcky a školní potřeby, výdaje na další vzdělávání pedagogických pracovníků, služby apod.) a do projektů státní informační politiky ve vzdělávání. Investiční dotace přijaté krajskými úřady ve výši cca 66,5 mil. Kč byly určeny především na obnovu budov a staveb středních škol.

Z kapitoly **Ministerstva práce a sociálních věcí** obdržely kraje účelové dotace ve výši 1,0 mld. Kč převážně na podporu neziskových subjektů, které poskytují sociální služby pro osoby se zdravotním postižením a seniory a na aktivní politiku zaměstnanosti. Další neinvestiční prostředky byly použity v rámci operačního programu lidských zdrojů, který je zaměřen na snížení nezaměstnanosti a zlepšení struktury pracovních míst. Investiční prostředky směřovaly na stavební úpravy zařízení sociální péče včetně domovů důchodců v působnosti krajských úřadů.

Z rozpočtu **Ministerstva zdravotnictví** přijaly kraje investiční prostředky ve výši 1,0 mld. Kč především na podporu a optimalizaci sítě regionálních zdravotnických zařízení a obnovu materiálně technické základny zdravotnických zařízení. Z rozpočtu kapitoly **Ministerstva kultury** přijaly kraje 0,3 mld. Kč na regeneraci městských památkových rezervací, na opravy a rekonstrukce vybraných kulturních zařízení, na zajištění regionálních funkcí veřejných knihoven apod.

Z kapitoly **Ministerstva průmyslu a obchodu** obdržely kraje finanční prostředky v celkovém objemu 0,4 mld. Kč, které směřovaly na úsporná energetická opatření a především na podporu rozvoje průmyslových zón, v rámci níž stát přispívá na výstavbu technické infrastruktury průmyslových zón.

**Přehled o přijatých dotacích a půjčkách krajskými úřady
z rozpočtů jednotlivých kapitol a ze státních fondů v roce 2005**

(v mil. Kč)

Kapitola	Celkem	z toho:		
		Neinvestiční	Investiční	Půjčky
Úřad vlády ČR	3,6	3,6		
Ministerstvo obrany	3,0	3,0		
Ministerstvo práce a sociálních věcí	986,9	966,8	20,1	
Ministerstvo vnitra	0,9		0,9	
Ministerstvo životního prostředí	14,8	14,8		
Ministerstvo pro místní rozvoj	35,5	5,6	29,9	
Ministerstvo průmyslu a obchodu	446,5		446,5	
Ministerstvo zemědělství	24,7	1,1	23,6	
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	61 338,9	61 272,4	66,5	
Ministerstvo kultury	292,0	81,3	210,7	
Ministerstvo zdravotnictví	970,2	40,1	930,1	
Státní úřad pro jadernou bezpečnost	0,8	0,8		
Národní fond	70,9	12,7	58,2	
Operace státních finančních aktiv	11,0	8,0	3,0	
Všeobecná pokladní správa	6 122,6	6 089,4	33,2	
Státní fond životního prostředí	7,6	5,4	2,2	
Státní fond dopravní infrastruktury	291,1	11,1	217,5	62,5
Celkem	70 621,0	68 516,1	2 042,4	62,5

Na financování dopravní infrastruktury poskytl krajům **Státní fond dopravní infrastruktury** účelové dotace v celkovém objemu 0,3 mld. Kč. Jednalo se především o investiční prostředky, které směřovaly na výstavbu a obnovu silniční sítě.

V roce 2005 získaly kraje do svých rozpočtů dotace z **Národního fondu** v objemu 71,0 mil. Kč. Z Národního fondu byly poskytnuty dotace např. na přeshraniční spolupráci s Německem, Rakouskem a Polskem.

Celkové dotace přijaté kraji ze státního rozpočtu, Národního fondu a státních fondů činily 70,6 mld. Kč.

Celkové výdaje krajů byly čerpány ve výši **112,6 mld. Kč**.

Tabulka č. 5

Vývoj výdajů krajů v letech 2001-2005

(v mil. Kč)

Ukazatel	Skutečnost 2001	Skutečnost 2002	Skutečnost 2003	Skutečnost 2004	Skutečnost 2005	Rozdíl 2005-2004
I. Běžné výdaje (po konsolidaci)	13 221,5	32 070,2	84 961,5	88 384,9	100 590,0	12 205,1
z toho :						
Platy zaměst. a ost.platby za proved. práci	453,1	813,4	1 563,5	1 641,8	1 793,5	151,7
Nákup materiálu	275,0	234,5	285,7	259,7	263,5	3,8
Nákup vody,paliv,energie,služeb a ost.nákupy	206,9	641,2	2 175,5	1 918,8	2 056,4	137,6
Výdaje na dopravní územní obslužnost		0,1	4 144,6	4 835,0	7 939,8	3 104,8
Neinvestiční dotace podnik. subjektům	783,8	1 526,5	2 408,0	2 696,4	2 593,5	-102,9
Neinvestiční dotace nezisk. a podob. organ.	363,8	408,1	687,1	1 145,9	3 654,1	3 500,2
Neinvestiční transfery příspěv. a pod. organ.	10 670,2	25 840,4	39 260,7	39 572,0	46 248,6	6 676,6
II. Kapitálové výdaje (po konsolidaci)	1 223,3	3 733,5	9 365,8	11 501,2	11 975,4	474,2
z toho :						
Investiční nákupy a související výdaje	126,8	1 195,9	3 276,7	4 963,6	4 634,5	-329,1
Investiční dotace podnikatelským subjektům		5,9	81,7	222,9	473,1	250,2
Investiční transfery nezisk. a podob. organ.		43,9	91,8	108,2	114,5	6,3
Investiční dotace příspěvkovým organizacím	1 070,1	2 321,4	5 481,5	4 922,6	5 229,0	306,4
Výdaje celkem (po konsolidaci)	14 444,8	35 803,7	94 327,3	99 886,1	112 565,4	12 679,3

Běžné výdaje krajů dosáhly výše 100,6 mld. Kč, t.j. 89,4 % z jejich celkových výdajů a proti minulému roku se zvýšily o 13,8 % zejména v důsledku metodické změny v oblasti financování školství.

Téměř polovinu celkových běžných výdajů (46,0 %) kraje vykázaly na položce **neinvestiční transfery příspěvkovým organizacím**, jejichž jsou zřizovateli, což souvisí s financováním vysokého počtu organizací, které byly v rámci realizace reformy veřejné územní správy převedeny na kraje.

Jedná se zejména o příspěvkové organizace v oblasti školství (gymnázia, střední odborné školy a střední odborná učiliště), sociální péče (sociální ústavy pro mládež včetně diagnostických ústavů, domovy důchodců) a zdravotnictví (nemocnice, záchranná zdravotnická služba). Kraje vykázaly nárůst u této položky ve srovnání s minulým rokem o 6,7 mld. Kč.

Nejvyšší nárůst ve výši 35,4 mld. Kč však kraje vykázaly na položce **neinvestiční dotace neziskovým a podobným organizacím**. Jsou to přímé náklady na vzdělání poskytnuté z rozpočtů krajů základním školám zřizovanými obcemi, a to v souladu s novým školským zákonem, který vstoupil v platnost dnem 1. ledna 2005. Neinvestiční dotace poskytnuté z rozpočtu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy do rozpočtů krajů na úhradu přímých nákladů na vzdělávání se podílejí na celkových neinvestičních dotacích ze státního rozpočtu téměř 93,0 %. Přijetím nového

školského zákona došlo k výrazné metodické změně, která výrazným způsobem ovlivňuje finanční hospodaření krajů a obcí v roce 2005.

Objemy neinvestičních dotací z rozpočtů ostatních ústředních orgánů státní správy s výjimkou kapitoly VPS jsou velice nízké. V běžných výdajích krajů se promítají kromě čerpání přímých nákladů na vzdělání a dotací pro soukromé školy, výdaje na regeneraci městských památkových rezervací, výdaje na podporu neziskových subjektů poskytujících sociální služby pro osoby se zdravotním postižením a pro seniory, výdaje na úhradu závazků zdravotnických zařízení, výdaje na náhradu škod způsobených chráněnými živočichy a na zabránění vzniku, rozvoje a šíření TBC a výdaje na likvidaci nepoužitelných léčiv.

V běžných výdajích krajů se v roce 2005 rovněž promítly neinvestiční prostředky, které jim byly poskytnuty v rámci finančního vztahu státního rozpočtu k rozpočtům krajů.

Kraje ve sledovaném období vykázaly čerpání na položce **výdaje na územní dopravní obslužnost** v celkové výši 7,9 mld. Kč, což je o 3,1 mld. Kč více než v roce 2004.

Výdaje krajů **na nákup vody, paliv, energie, služeb a ostatní nákupy** se zvýšily proti roku 2004 o 0,1 mld. Kč.

Kraje ve srovnání se stejným obdobím minulého roku vykázaly mírné zvýšení čerpání běžných výdajů na **položce platy zaměstnanců** a ostatní platby za provedenou práci.

V běžných výdajích krajů se rovněž promítly neinvestiční dotace, které kraje uvolnily v průběhu roku 2005 do rozpočtů obcí z vlastních zdrojů. Kraje poskytly dotace ve výši 1,0 mld. Kč především na realizaci akcí souvisejících s ochranou životního prostředí, na provoz lékařské služby první pomoci, na zabezpečení regionálních funkcí knihoven, na nezbytné opravy místních komunikací, na prevenci kriminality a pod.

Kapitálové výdaje krajů se na jejich celkových výdajích podílely 10,6 %, v absolutním vyjádření kraje vykázaly nárůst výdajů na pořízení hmotného a nehmotného investičního majetku o 0,5 mld. Kč.

V průběhu sledovaného období byly realizovány investiční akce formou investičních příspěvků příspěvkovým organizacím, které činily 43,7 % z kapitálových výdajů krajů, což je méně než ve stejném období minulého roku (v roce 2004 dosáhl tento podíl výše 50,0 %).

Nejvyšší objem finančních prostředků (téměř 46,0 %) byl směřován do odvětví zdravotnictví. V kapitálových výdajích krajů se rovněž promítly dotace na výstavbu a technickou obnova inženýrských sítí průmyslových zón.

Kromě toho se v kapitálových výdajích krajů promítly dotace na podporu a optimalizaci sítě regionálních zdravotnických zařízení, na výstavbu a technickou obnovu nemocnic a léčebných zařízení, na technická opatření v pásmech ochrany vod, dotace z rozpočtu Státního fondu dopravní infrastruktury na financování dopravní infrastruktury a pod.

Kraje vykázaly na položce **investiční nákupy** ve srovnání s rokem 2004 pokles o 0,3 mld. Kč.

V kapitálových výdajích krajů se rovněž promítly dotace, které kraje uvolnily z vlastních zdrojů do rozpočtů obcí. Kraje v roce 2005 poskytly finanční prostředky ve výši cca 1,3 mld. Kč především na podporu regionálního rozvoje obcí, a to zejména na zpracování projektové dokumentace a územních plánů, na pozemkové úpravy, na dopravní obslužnost, na informační systémy a na nově vytvářené webové stránky obcí. Kromě toho poskytly kraje obcím další finanční prostředky pro sbory dobrovolných hasičů na nákup nové techniky, na výstavbu sportovišť pro mládež a na rozvoj cestovního ruchu.

Z podkladů, které kraje předložily, je patrné, že jako **zřizovatelé příspěvkových organizací** i nadále věnovaly větší pozornost v průběhu roku vývoji jejich finančního hospodaření.

Z předběžných výsledků hospodaření příspěvkových organizací vyplývá, že většina z nich skončila své hospodaření jako vyrovnané nebo se ziskem, počty příspěvkových organizací, které skončily své hospodaření se ztrátou, jsou velice nízké.

Výsledky hospodaření příspěvkových organizací byly ovlivněny výraznou úsporou nákladů, zpřísněným dohledem nových zřizovatelů na jejich hospodaření a nastavených restriktivních opatření a zvýšením výnosů případně i doplňkovou činností.

Skutečností i nadále zůstává, že některé organizace, které v minulých letech hospodařily se ztrátou, skončily své hospodaření v roce 2005 se zlepšeným hospodářským výsledkem a v následujícím období se budou vyrovnávat jen se ztrátami z minulých let. Tento pozitivní rys byl již prokázán i v roce 2004, lze tedy konstatovat, že hospodaření příspěvkových organizací je stabilizované.

O řešení ztrátovosti a o rozdělení zlepšeného hospodářského výsledku budou zřizovatelé rozhodovat v následujícím období, převažovat bude tendence maximálních přidělů do rezervních fondů, které lze využít jako doplňkové zdroje do oblasti provozu nebo do oblasti investičního rozvoje organizace.

Trend zlepšeného finančního hospodaření se také projevil u nemocnic, z nichž většina rovněž vykazala vyrovnané hospodaření za rok 2005, aniž by tento fakt snížil kvalitu poskytovaných odborných služeb. Zatím nedochází k omezování nebo k likvidaci méně výdělečných lékařských oborů. Na zlepšených výsledcích hospodaření nemocnic se projevuje snížení počtu administrativních pracovníků, zabezpečování obslužných provozů nižšími náklady, zavádění nových informačních systémů a technologií apod. Nelze však opomenout ani pozitivní dopad na jejich hospodaření v případě další finanční pomoci státu na oddlužení bývalých okresních nemocnic.

Protože dosud nedochází ke změnám v oblasti financování zdravotnictví, je předčasné predikovat další vývoj v této oblasti. Rovněž je nutno upozornit na skutečnost, že některé kraje ve sledovaném období ukončily činnost nemocnic v hospodářsko právní formě příspěvkových organizací a založily je jako akciové společnosti. Dopady těchto rozhodnutí bude nutné hodnotit až v delším časovém období.

Některé kraje v časovém předstihu vyhlásily programové okruhy a podmínky pro čerpání v rámci stanovených titulů, některé kraje zřídily peněžní fondy. Je to např. fond vodního hospodářství, sociální fond, grantový fond, fond reprodukce majetku a pod., s tím, že každý fond má svůj statut a stanovené závazné podmínky pro čerpání a pro nakládání s prostředky fondu.

Z porovnání vývoje celkových výdajů krajů vyplývá, že téměř u všech sledovaných položek dochází k postupnému nárůstu.

Finanční hospodaření krajů lze hodnotit jako stabilizované.

3. Příjmy a výdaje obcí

Celkové příjmy obcí dosáhly ke konci sledovaného období **228,5 mld. Kč**, což je o 19,9 mld. Kč méně proti minulému roku, t.j. pokles o 8,0 %. Obce vykazují plnění rozpočtu po změnách ve výši 105,3 % (vzhledem k tomu, že příjmy obcí nejsou dotčeny novelou zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní, rozpočet po změnách se rovná korigovanému rozpočtu). Pokles příjmů je způsoben změnou metodiky finančních toků v oblasti školství. Od 1. ledna 2005 jsou přímé náklady pro obecní školství poskytovány z rozpočtu krajů přímo školám a školským zařízením a neprocházejí již rozpočty obcí, jak tomu bylo v roce 2004.

Tabulka č. 6

Porovnání příjmů obcí a DSO za rok 2004 a 2005

(v mil. Kč)

Ukazatel	Obce a DSO skutečnost k 31.12.2004	Rozpočet 2005			Obce a DSO skutečnost k 31.12.2005	Index 05/04
		schválený	po změnách	korigovaný		
I. Daňové příjmy	116 126,3	125 900,0	125 900,0	125 900,0	128 910,0	111,0
z toho :						
Daně z příjmů fyzických osob	34 415,1	37 100,0	37 100,0	37 100,0	36 469,1	106,0
Daně z příjmů právnických osob	30 585,1	29 600,0	29 600,0	29 600,0	32 997,9	107,9
Daň z přidané hodnoty	36 227,5	45 100,0	45 100,0	45 100,0	43 199,3	119,2
Poplatky a daně z vybr. činností a služeb	9 971,9	9 300,0	9 300,0	9 300,0	11 270,8	113,0
Daň z nemovitostí	4 919,4	4 800,0	4 800,0	4 800,0	4 966,1	100,9
II. Nedaňové příjmy (po konsolidaci)	23 446,9	23 900,0	23 900,0	23 900,0	22 951,6	97,9
III. Kapitálové příjmy	11 122,5	12 100,0	12 100,0	12 100,0	13 467,9	121,1
Vlastní příjmy (po konsolidaci)	150 695,7	161 900,0	161 900,0	161 900,0	165 329,5	109,7
IV. Přijaté dotace (po konsolidaci)	97 778,6	52 734,1	55 185,6	55 185,6	63 226,2	64,7
<i>Běžné přijaté dotace (po konsolidaci)</i>	78 220,0	32 123,6	34 146,4	34 146,4	45 279,4	57,9
<i>Kapitálové přijaté dotace (po konsolidaci)</i>	19 558,6	20 610,5	21 039,2	21 039,2	17 946,8	91,8
Příjmy celkem po opravě (po konsolidaci)	248 474,1	214 634,1	217 085,6	217 085,6	228 547,8	92,0

Základním zdrojem příjmů obcí zůstávají nadále daňové příjmy, které tvoří již více než polovinu (56,4 %) jejich celkových příjmů. Nedaňové příjmy se podílejí na příjmech obcí 10,0 % a kapitálové příjmy 5,9 %. Vlastní příjmy obcí tvoří téměř tři čtvrtiny (72,3 %) rozpočtu obcí.

Druhou objemově nejvýznamnější položkou jsou přijaté dotace ze státního rozpočtu, státních fondů a Národního fondu, které se na celkových příjmech podílejí 21,6 %. Zbývající část dotací pro obce tvoří dotace od krajů a převody z vlastních fondů, které tvoří 6,1 %.

Daňové příjmy rozpočtů obcí byly v roce 2005 naplňovány podle zákona o rozpočtovém určení daní č. 243/2000 Sb., ve znění pozdějších právních zákonů.

Daňové příjmy rozpočtů obcí v roce 2005 tvořily stejně jako v roce 2004:

- a) výnos daně z nemovitosti, příjemcem je ta obec, na jejímž území se nemovitost nachází,
- b) podíl na 20,59 % z celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty,
- c) podíl na 20,59 % z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků, odváděné zaměstnavatelem jako plátcem daně podle zákona o daních z příjmů,
- d) podíl na 20,59 % z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob vybírané srážkou podle zvláštní sazby, s výjimkou výnosů uvedených pod písm. c),
- e) podíl na 20,59 % z 60 % z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob, sníženého o výnosy uvedené v písmenech c) a d),
- f) podíl na 20,59 % z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů právnických osob, s výjimkou výnosů uvedených v písmenech h) a v § 3 odst. 1 písm.a),
- g) 30 % z výnosu záloh na daň z příjmů fyzických osob, které mají na území obce bydliště ke dni jejich splatnosti, a výnosu daně (vyrovnání a dodatečně přiznaná nebo dodatečně vyměřená daň) z příjmů fyzických osob, které měly na území obce bydliště k poslednímu dni zdaňovacího období, k němuž se daňová povinnost vztahuje, s výjimkou daně vybírané srážkou podle zvláštní sazby a s výjimkou daně (záloh na daň) z příjmů ze závislé činnosti a z funkčních požitků srážených a odváděných plátcem daně. Bydlištěm se pro tyto účely tohoto zákona rozumí místo trvalého pobytu fyzické osoby,
- h) daň z příjmů právnických osob v případech, kdy poplatníkem je příslušná obec, s výjimkou daně vybírané srážkou podle zvláštní sazby,
- i) podíl na 1,5 % z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a z funkčních požitků, odváděné zaměstnavatelem jako plátcem daně z příjmů, s výjimkou daně z příjmů fyzických osob vybírané srážkou podle zvláštní sazby.

Daňové příjmy obcí vykázaly ke konci roku objem 128,9 mld. Kč, t.j. 102,4 % rozpočtu po změnách. Obce vykázaly v absolutním vyjádření ve srovnání s rokem 2004 přírůstek 12,8 mld. Kč. Podíl daňových příjmů na celkových příjmech se proti minulému roku zvýšil o 9,7 %. K nejvyššímu meziročnímu daňovému nárůstu došlo u daně z přidané hodnoty, a to o 19,2 %.

Daně z příjmů fyzických osob dosáhla ke konci sledovaného období výše 36,5 mld. Kč, což je 98,3 % celoročního rozpočtovaného objemu. Proti roku minulému se jedná o růst ve výši 2,1 mld. Kč.

Daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků činily ke konci sledovaného období 24,7 mld. Kč, t.j. plnění rozpočtu na 100,7 %. Ve srovnání s rokem předchozím se výnos daně zvýšil o 1,7 mld. Kč. Příznivý vývoj souvisí s růstem mezd a platů.

Daň z příjmů fyzických osob ze samostatné výdělečné činnosti je vykazována v účetnictví obcí v objemu 10,5 mld. Kč, t.j. plnění na 95,2 % a ve srovnání s rokem předchozím se výnos daně zvýšil o 0,6 mld. Kč.

Daň z příjmů fyzických osob z kapitálových výnosů zahrnuje daně z úroků, dividend a jiných kapitálových výnosů a daně z jiných příjmů vybírané srážkou podle zvláštní sazby, nelze-li je oddělit od inkasa daně z kapitálových výnosů. Obce získaly příjmy z této daně o 0,2 mld. Kč méně než v roce minulém, t.j. 1,3 mld. Kč.

Daně z příjmů právnických osob byla zaúčtována u obcí ve výši 33,0 mld. Kč, t.j. 111,5 % rozpočtovaného objemu. Ve srovnání s předchozím obdobím je to o 2,8 mld. Kč více. Z toho činí **daň z příjmů právnických osob** 27,4 mld. Kč, t.j. plnění na 115,2 %, v absolutním vyjádření byl výnos této daně vyšší o 2,8 mld. Kč.

Výnos **daně z příjmů právnických osob za obce**, kde poplatníkem je obec, činí 5,6 mld. Kč, což představuje plnění rozpočtu na 96,3 %. Jedná se o podnikatelské aktivity obcí, kdy obce jsou plátcí daně, daň neodvádějí, pouze ji promítají ve svém účetnictví.

Daň z přidané hodnoty, která je další sdílenou daní obcí a státního rozpočtu, činila u obcí 43,2 mld. Kč a byla o 7,0 mld. Kč vyšší proti minulému roku. Daň z přidané hodnoty je stejně jako u krajů objemově nejvýznamnějším daňovým příjmem a podílí se jednou třetinou na celkových daňových příjmech obcí.

Výnos **daně z nemovitostí** je na úrovni minulého roku, obce zaúčtovaly do svých příjmů 5,0 mld. Kč.

Do daňových příjmů jsou zahrnuty i **poplatky a odvody v oblasti životního prostředí**, které představují povinnou platbu za využívání životního prostředí, jako např. poplatky za vypouštění odpadních vod do vod povrchových, poplatky za znečišťování ovzduší, poplatky za uložení odpadů, poplatek za likvidaci komunálního odpadu, odvody za odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu, poplatky za odnětí pozemků plnění funkcí lesa, poplatky za povolené vypouštění odpadních vod do vod podzemních a registrační a evidenční poplatky za obaly. Plnění ve výši 5,2 mld. Kč představuje zvýšení příjmů o 0,6 mld. Kč proti minulému roku. Objemově nejvýznamnější položku představují poplatky za likvidaci komunálního odpadu, které dosáhly výše 3,8 mld. Kč.

Položka **místní poplatky z vybraných činností a služeb** zahrnuje především místní poplatky ukládané za účelem zdanění (často i regulace) určité aktivity či vyjadřující určité místní specifikum. Jedná se o poplatky ze psů, za lázeňský nebo rekreační pobyt, za užívání veřejného prostranství, ze vstupného, z ubytovací kapacity, poplatek za povolení k vjezdu do vybraných míst, poplatek za provozovaný výherní hrací přístroj a poplatek za zhodnocení stavebního pozemku. Plnění ve výši 2,4 mld. Kč je na úrovni roku minulého. Největší objem prostředků získaly obce z poplatku za provozovaný výherní hrací přístroj (1,0 mld. Kč) a dále prostředky ve výši 0,6 mld. Kč z poplatků za užívání veřejného prostranství.

Do položky **ostatní odvody z vybraných činností a služeb** byly zahrnuty odvody části výtěžku z provozování loterií a jiných podobných her na veřejně prospěšné účely. Na odvodech bylo vybráno téměř 0,6 mld. Kč, což je na úrovni roku minulého.

Součástí daňových příjmů jsou **správní poplatky**, které zahrnují poplatky stanovené zákonem o správních poplatcích za správní úkony a správní řízení, jehož výsledkem jsou vydaná povolení, rozhodnutí apod. upravená zvláštními zákony. Na těchto poplatcích bylo vybráno 3,1 mld. Kč, t.j. o 0,6 mld. Kč více proti minulému roku.

Nedaňové příjmy dosáhly výše **23,0 mld. Kč** a proti roku minulému poklesly o 0,5 mld. Kč. Podíl nedaňových příjmů na celkových příjmech činil v uplynulém roce 10,0 %.

Objemově nejvýznamnější položkou nedaňových příjmů jsou **příjmy z pronájmu majetku**, které dosáhly výše **8,7 mld. Kč**, a vzrostla o 0,1 mld. Kč proti roku minulému. Zahrnuje příjmy z nájemného samotných pozemků, budov a jejich částí a pronájmu movitých věcí.

Položka **příjmy z vlastní činnosti** se proti roku minulému snížila o 0,5 mld. Kč a dosáhla výše 4,8 mld. Kč. Tato položka zahrnuje příjmy spojené s poskytováním veřejných služeb, za které je inkasován určitý poplatek, např. příjmy za úhrady příspěvku rodičů na částečnou úhradu neinvestičních nákladů při pobytu dětí v jeslích, mateřských školách, uměleckých školách, školních družinách, klubech (nižší příjmy jsou ovlivněny snižováním počtu dětí v předškolních a školních zařízeních včetně zájmových aktivit). Dále za odvoz komunálních odpadů zpoplatňovaných na základě smluvního vztahu s majiteli nemovitostí, příjmy inkasované za poskytování informací podle zákona č. 106/99 Sb., o svobodném přístupu k informacím. Položka zahrnuje i příjmy za úplatné využití komunikací a příjmy za vstup na cizí pozemky.

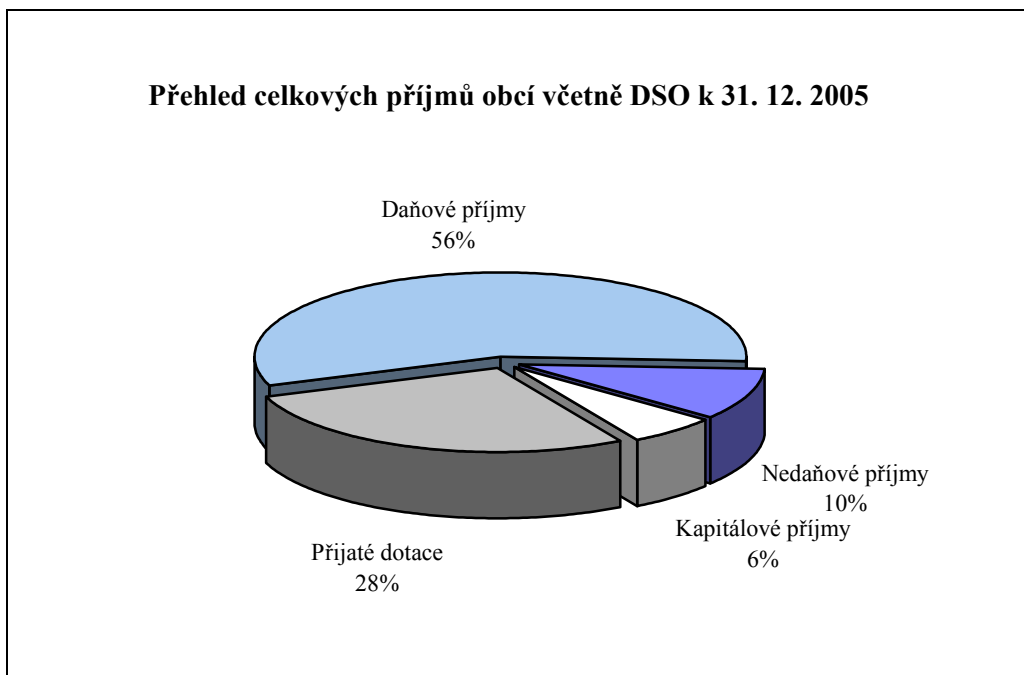
Na **příjmech z úroků** bylo inkasováno **2,0 mld. Kč**, příjmy zůstaly na úrovni roku předchozího. Vývoj této položky je spojen s kapitálovými příjmy, zejména s finančními operacemi obcí na kapitálovém trhu.

Příjmy z prodeje nekapitálového majetku a ostatní nedaňové příjmy dosáhly výše **2,7 mld. Kč** a zůstává na úrovni roku minulého. Položka zahrnuje např. veškeré příjmy z prodeje neinvestičního majetku, přijaté neinvestiční dary, přijaté pojistné náhrady a příjmy z úhrad vydobývaného prostoru a z vydobytých vyhrazených nerostů podle horního zákona.

Podíl **kapitálových příjmů** na celkových příjmech činil v uplynulém roce zhruba 6 %. Kapitálové příjmy obcí činily ke konci roku 13,5 mld. Kč, t.j. 111,3 % rozpočtu. Téměř čtyři pětiny kapitálových příjmů tvoří příjmy z prodeje dlouhodobého majetku, tato položka se zvýšila proti minulému roku o 1,2 mld. Kč a dosáhla výše 10,6 mld. Kč, obce tedy získávaly příjmy především prodejem nemovitostí a pozemků. Příjmy z prodeje akcií a majetkových podílů činily celkem 1,6 mld. Kč a ostatní kapitálové příjmy, které zahrnují především přijaté příspěvky na pořízení dlouhodobého majetku, dosáhly výše 1,3 mld. Kč.

Vlastní příjmy obcí se na celkových příjmech obcí podílejí 72,3 %, což je o 11,7 % více než v roce předchozím, v absolutním vyjádření se vlastní příjmy zvýšily o 14,6 mld. Kč. Podíl vlastních příjmů na celkových příjmech obcí se výrazně zvýšil vlivem metodické změny v oblasti financování školství.

Zbývající část příjmů obcí tvoří přijaté dotace ze státního rozpočtu, dotace ze státních fondů, dotace od krajů, dotace z Národního fondu a převody z vlastních fondů. V celkových příjmech obcí jsou zahrnuty **dotace ze státního rozpočtu a Národního fondu** ve výši **44,1 mld. Kč** a ze **státních fondů** ve výši **5,2 mld. Kč**. Dotace od krajů činily 12,6 mld. Kč, kromě toho obce zapojily prostředky z vlastních účelových fondů ve výši 13,9 mld. Kč. Podíl dotací na celkových příjmech činil v hodnoceném období 21,6 %, t.j. růst o 0,8 % proti roku minulému.

Vztah státního rozpočtu k rozpočtům obcí pro rok 2005 je definován finančním vztahem státního rozpočtu k rozpočtům obcí v úhrnech po jednotlivých krajích, příspěvkem na výkon státní správy obcím s rozšířenou působností, ostatními dotacemi z kapitoly VPS a dotacemi z ostatních kapitol ústředních orgánů státního rozpočtu.

Finanční vztah státního rozpočtu k rozpočtům obcí v úhrnech po jednotlivých krajích obsahuje dotaci na částečnou úhradu neinvestičních výdajů domovů důchodců a ústavů sociální péče, a to pouze pro příspěvkové organizace, případně organizační složky zřizované obcemi. Dotace na jedno místo v domově důchodců činí 66 785 Kč a byla v roce minulém valorizována o 5 %. Dotace na ústavy sociální péče je diferencována podle charakteru pobytu, na denní pobyty 43 780 Kč, na týdenní pobyty 81 356 Kč a příspěvek byl též valorizován o 5 %. Dále je zde zahrnut příspěvek na financování provozních výdajů základních, mateřských, speciálních základních a mateřských škol, víceletých gymnázií a pro tzv. přípravné ročníky základních škol (jedná se o žáky se sociálním znevýhodněním). Příspěvek na jednoho žáka základní školy a jedno dítě v mateřské škole je stanoven na 1 221 Kč a proti roku 2004 zůstává nezměněn. Dotace pro vybraná zdravotnická zařízení je určena pouze pro vybraná dětská zdravotnická zařízení (kojenecké ústavy, dětské domovy), která nejsou příjmově napojena na soustavu zdravotních pojišťoven a jejichž zřizovatelem je obec. Dotace na jedno místo ve výši 81 356 Kč a proti roku předchozímu byla navýšena o 5 %.

Do tohoto souboru dotací patří také příspěvek obcím na výkon státní správy prováděné obcemi v přenesené působnosti. Tento příspěvek je určen na částečnou úhradu výdajů spojených s výkonem státní správy jednotlivými obcemi v každém kraji. Pro rok 2005 byla do příspěvku zapracována 5 % valorizace příspěvku.

Dotace na dávky sociální péče jsou mandatorními výdaji státního rozpočtu a jsou určeny pro občany zdravotně postižené a sociálně potřebné a jsou vypláceny podle příslušných zákonů. V průběhu roku bylo provedeno rozpočtové opatření, které se týkalo navýšení objemů na výplaty sociálních dávek v celkové výši 1,6 mld. Kč.

Dotace na výkon zřizovatelských funkcí převedených z okresních úřadů obcím je určena obcím, které převzaly od okresních úřadů zřizovatelské funkce k organizacím, jedná se o 31 organizací v oblasti sociálních a zdravotnických služeb a v oblasti kultury.

Příspěvek na výkon státní správy obcím s rozšířenou působností je určen na částečnou úhradu výdajů spojených s výkonem státní správy. Proti roku 2004 byl příspěvek snížen o výdaje spojené s přenesením výkonu agendy státní sociální podpory delimitované z obcí s rozšířenou působností a magistrátních měst na úřady práce (usnesení vlády č. 611/2004).

Obce zaúčtovaly do svých příjmů dotace zahrnuté do finančního vztahu státního rozpočtu k rozpočtům obcí ve výši 24,6 mld. Kč.

Druhý blok dotací ze státního rozpočtu jsou dotace investičního i neinvestičního charakteru, které jsou obcím uvolňovány v průběhu roku. Z kapitoly VPS byly obcím uvolněny dotace např. na příspěvek na výkon státní správy pro obce s rozšířenou působností a pro statutární města Brno, Ostrava a Plzeň, na zabránění vzniku, rozvoje a šíření TBC, na likvidaci nepoužitelných léčiv, na úhradu nákladů spojených se zabezpečením dočasného provozu informačního systému veřejné správy pro živnostenské podnikání, na úhradu výdajů na poštovné obcím s rozšířenou působností, na nové, opakované a dodatečné volby do obecních zastupitelstev a Senátu, na prevenci kriminality na místní úrovni, na výkon agendy státní sociální podpory, na zabezpečení provozu ochranných systémů podzemních staveb (pro hlavní město Praha) a na bezpečnost cestujících v metru, na protiradonová opatření.

Dále byly obcím poskytnuty účelové prostředky na realizaci programu Podpora rozvoje a obnovy materiálně technické základny regionálního školství a programu Podpora rozvoje a obnovy regionální infrastruktury.

Celkem obce přijaly do svých pokladen účelové finanční prostředky z rozpočtu kapitoly VPS ve výši 28,4 mld. Kč.

Z kapitoly státního rozpočtu **Operace státních finančních aktiv** byly převedeny obcím finanční prostředky ve výši 0,2 mld. Kč. Prostředky byly směřovány na opravy a rekonstrukce základních a mateřských škol, na opravy místních komunikací a na opravy havarijních stavů obecních úřadů.

Kromě dotací z kapitoly VPS a OSFA byly z rozpočtů ostatních ústředních orgánů státní správy do rozpočtu obcí převedeny další finanční prostředky v souladu se schválenými programy na rok 2005. Prostřednictvím těchto dotací se realizují významné programy, které přispívají k rozvoji municipální infrastruktury. Obce přijaly v roce 2005 z rozpočtů ústředních orgánů státní správy finanční prostředky v celkové výši cca 13,8 mld. Kč, což představuje pokles o 0,2 mld. Kč oproti předchozímu roku.

Finanční prostředky, které obce obdržely z **kapitoly Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy** činily 7,4 mld. Kč, převážná část účelových prostředků je určena na přímé náklady na vzdělávání, na dotace na soukromé školy, projekty romské komunity, podporu odborného vzdělávání a státní informační politiku. Investiční oblast byla zaměřena na výstavbu a obnovu sportovních zařízení.

Obce přijaly z kapitoly **Ministerstva pro místní rozvoj** účelové dotace ve výši 2,2 mld. Kč. Finanční prostředky byly použity především v rámci programů Výstavba nájemních bytů a technické infrastruktury ve vlastnictví obcí a Výstavba podporovaných bytů. Další prostředky směřovaly na podporu regionálního rozvoje, na regeneraci panelových sídlišť, na příspěvky a dotace k hypotečním úvěrům na bytovou výstavbu, na obnovu místních komunikací apod.

Z kapitoly **Ministerstva práce a sociálních věcí** zaúčtovaly obce do svých rozpočtů účelové dotace ve výši 1,1 mld. Kč, a to především na aktivní politiku zaměstnanosti a zabezpečení provozu sociálních služeb obcí podle usnesení vlády č.402/2002. Část prostředků byla směřována do investiční oblasti na Program pořízení a technická obnova majetku ve správě ústavů sociální péče. Prostředky byly určeny na přístavby, rekonstrukce a modernizace zařízení sociální péče včetně domovů důchodců v působnosti územních orgánů.

Z rozpočtu **Ministerstva zemědělství** přijaly obce v roce 2005 finanční prostředky ve výši cca 1,8 mld. Kč. Převážná část dotací směřovala do oblasti investic (cca 1,6 mld. Kč) na výstavbu a technickou obnovu vodovodů a úpraven vod, čistíren, kanalizací a v rámci programu Státní pomoc při obnově území postiženého povodní v roce 2002. Neinvestiční přijaté dotace byly určeny pro obce na hospodaření v lesích a na obnovu lesních porostů.

Značný objem finančních prostředků ve výši cca 0,4 mld. Kč přijaly obce z rozpočtu **Ministerstva průmyslu a obchodu**. Dotace směřovaly především na výstavbu a technickou obnovu inženýrských sítí průmyslových zón (vybudování plynovodu, kanalizace, komunikací, úpravy ploch staveniště apod.). To významným způsobem přispívá ke zkvalitnění investičního prostředí a zvyšuje konkurenceschopnost České republiky při získávání zahraničních i domácích přímých investic.

Obce zaúčtovaly do svých rozpočtů dotace z **Ministerstva kultury** v celkové výši 0,3 mld. Kč, zejména na Program regenerace městských památkových rezervací, na Program záchrany architektonického dědictví, na zajištění regionálních funkcí veřejných knihoven apod. V investiční oblasti se jednalo o opravy a rekonstrukce významných kulturních objektů.

Z kapitoly **Ministerstva zdravotnictví** obce přijaly dotace v celkovém objemu 0,1 mld. Kč. Největší část finančních prostředků byla uvolněna v investiční oblasti na obnovu materiálně technické základny regionálních zdravotnických zařízení.

Významný zdroj příjmů některých obcí představují dotace a půjčky ze státních fondů. Obce přijaly v minulém roce ze **Státního fondu životního prostředí** finanční prostředky ve výši 2,7 mld. Kč. Největší část prostředků směřovala k ochraně vod a ovzduší, především se jednalo o realizaci opatření k ochraně zdrojů pitné vody, rozšíření obecních čistíren odpadních vod, rozšíření kanalizačních systémů, výstavbu veřejných částí přípojek a STL plynovodů. Ze **Státního fondu rozvoje bydlení** byly obcím poskytnuty účelové dotace ve výši cca 1,8 mld. Kč na výstavbu obecních nájemních bytů, na výstavbu nájemních bytů v obcích pro nízkopříjmové skupiny obyvatel a na výstavbu bytů v domech s pečovatelskou službou. Nízkoúročené úvěry ve výši cca 0,1 mld. Kč směřovaly obcím na opravy a modernizace bytového fondu. Ze **Státního fondu dopravní infrastruktury** získaly obce účelové prostředky ve výši cca 1,1 mld. Kč na výstavbu a obnovu silniční sítě statutárních měst, další prostředky byly určeny na financování dopravní infrastruktury v příslušných oblastech.

**Přehled o přijatých dotacích a půjčkách obcemi a DSO
z rozpočtů jednotlivých kapitol a ze státních fondů v roce 2005**

(v mil. Kč)

Kapitola	Celkem	z toho:		
		Neinvestiční	Investiční	Půjčky
Poslanecká sněmovna Parlamentu	0,3	0,3		
Úřad vlády ČR	12,9	12,9		
Ministerstvo obrany	11,7	9,2	2,5	
Ministerstvo práce a sociálních věcí	1 116,1	884,2	231,9	
Ministerstvo vnitra	143,7	17,0	126,7	
Ministerstvo životního prostředí	349,6	75,3	274,3	
Ministerstvo pro místní rozvoj	2 193,6	167,2	2 026,4	
Ministerstvo průmyslu a obchodu	437,1	0,5	396,8	39,8
Ministerstvo dopravy a spojů	0,3		0,3	
Ministerstvo zemědělství	1 764,5	153,1	1 611,4	
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	7 365,2	7 326,0	39,2	
Ministerstvo kultury	312,9	239,1	73,8	
Ministerstvo zdravotnictví	148,9	2,1	146,8	
Akademie věd	0,1	0,1		
Národní fond	1 681,4	82,0	1 599,4	
Operace státních finančních aktiv	178,2	30,8	147,4	
Všeobecná pokladní správa	28 446,9	25 135,1	3 311,8	
Státní zemědělský intervenční fond	10,5	10,5		
Státní fond životního prostředí	2 730,7	124,3	2 252,1	354,3
Státní fond dopravní infrastruktury	1 075,5	178,4	897,1	
Státní fond rozvoje bydlení	1 900,0	27,4	1 745,7	126,9
Státní fond pro podporu a rozvoj č.kinematografie	1,5		1,5	
Státní fond kultury	1,1	1,1		
Celkem	49 882,7	34 476,6	14 885,1	521,0

V průběhu roku 2005 získaly obce do svých rozpočtů dotace z **Národního fondu** v objemu 1,7 mld. Kč. Čerpání prostředků z fondů EU zaostávají za původním očekáváním, rozpočet předpokládal čerpání ve výši 7,3 mld. Kč. Finanční prostředky směřovaly na obnovu dopravy, na sanaci povodňových postižených oblastí, na ochranu kulturního dědictví, na vzdělávání, na obnovu vodárenství a odpadních vod apod.

Celkové výdaje obcí ke konci roku 2005 dosáhly výše **221,7 mld. Kč** a na celkových výdajích územních samosprávných celků podílejí ve výši 67,8 %. Celkové výdaje obcí byly o 36,5 mld. Kč nižší než v roce 2004. Tato výrazná změna byla způsobena novým školským zákonem, který vstoupil v platnost počínaje lednem 2005 a který zásadně změnil způsob financování přímých nákladů na vzdělání.

Přehled výdajů obcí v letech 2003 - 2005

(v mil. Kč)

Ukazatel	Obce a DSO skutečnost k 31.12.2003	Obce a DSO skutečnost k 31.12.2004	Obce a DSO skutečnost k 31.12.2005
I. Běžné výdaje (po konsolidaci)	177 000,7	180 360,9	149 654,8
z toho :			
Platy zaměst. a ost.platby za proved. práci	18 878,1	19 460,3	19 829,2
Nákup vody,paliv,energie,služeb a ost.nákupy	39 790,1	40 269,0	41 304,1
Výdaje na dopravní územní obslužnost	1 409,1	1 388,1	1 489,0
Neinvestiční příspěvky příspěv. a pod. organ.	60 187,5	62 784,0	27 099,1
Neinvestiční transfery obyvatelstvu	15 417,2	15 229,3	14 665,0
II. Kapitálové výdaje (po konsolidaci)	71 542,8	77 893,4	72 053,3
Výdaje celkem (po konsolidaci)	248 543,5	258 254,3	221 708,1
Saldo příjmů a výdajů (po konsolidaci)	-4 576,2	-9 780,2	6 839,7

Dosažené výdaje byly kryty vlastními příjmy, účelovými dotacemi ze státního rozpočtu, z rozpočtů státních fondů a z rozpočtů krajů, zapojením prostředků z fondů rezerv a rozvoje, použitím doplňkových příjmů, úvěrů a půjček.

Běžné výdaje obcí dosáhly výše 149,7 mld. Kč a tvoří 67,5 % jejich celkových výdajů. Ve srovnání s vývojem v minulém roce se běžné výdaje snížily o 30,7 mld. Kč. Na celkových běžných výdajích územních samosprávných celků se běžné výdaje obcí podílely 60,8 %.

Z porovnání meziročního vývoje běžných výdajů je patrný pokles u všech sledovaných položek.

Nejvýraznější pokles byl vykázan na položce **neinvestiční transfery příspěvkovým organizacím**. Jedná se o náklady na přímé náklady na vzdělání na základních školách zřizovaných obcemi, ale financovanými přímo z rozpočtů krajů. Příspěvkové organizace v odvětví školství v rámci této položky čerpaly výdaje na platy a náhrady platů, popř. mzdy a náhrady mezd, odměny za pracovní pohotovost a za práci vykonávanou na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr, výdaje na učební pomůcky, učebnice a školní potřeby, pokud se žákům poskytují bezplatně.

Objemově největší položkou, která tvořila 27,6 % běžných výdajů nezbytných pro chod obcí a jejich organizací, byl **nákup vody, paliv, energie, služeb a ostatních nákupů**. V porovnání s rokem minulým došlo k nárůstu ve výši 1,0 mld. Kč.

Na položce **platy zaměstnanců a ostatní platby za provedenou práci** bylo dosaženo celkem 19,8 mld. Kč, nárůst proti roku 2004 činil 1,9 %.

Obce vykázaly vyšší výdaje na položce **neinvestiční dotace podnikatelským subjektům** v odvětví bytového hospodářství, oprav komunikací a v oblasti sběru a čištění odpadních vod. Obce zaúčtovaly na tuto položku výdaje ve výši 14,1 mld. Kč, t.j. o 0,5 mld. Kč více než ve stejném období minulého roku.

Výdaje obcí na **dopravní územní obslužnost** dosáhly výše 1,5 mld. Kč a jsou zhruba na stejné úrovni jako v minulém roce. Řešení dopravní obslužnosti se v roce 2005 přeneslo na kraje, na které bylo v rámci přenesené působnosti převedeno řešení problematiky dopravní obslužnosti v autobusové a v drážní dopravě. Příspěvky určené pro tuto oblast se promítly ve výdajích obcí na částečnou úhradu prokazatelné ztráty v silniční a drážní dopravě.

Jedním ze zdrojů čerpání běžných výdajů byla **dotace v rámci finančního vztahu státního rozpočtu k obcím**, kterou obce přijaly do svých příjmů v průběhu roku 2005. Obce čerpaly běžné výdaje na provoz vybraných zdravotnických zařízení, která nejsou příjmově napojena na soustavu zdravotních pojišťoven (kojenecké ústavy, dětské domovy) a na provoz domovů důchodců a ústavů sociální péče, na příspěvky na výkon státní správy a na příspěvky na jednoho žáka mateřské a základní školy.

Součástí běžných výdajů čerpaných v rámci finančního vztahu státního rozpočtu k obcím jsou i **neinvestiční transfery obyvatelstvu**, především **sociální dávky** určené pro občany zdravotně postižené a sociálně potřebné. Na této položce obce vykázaly ke konci sledovaného období částku 14,2 mld. Kč, v čerpání sociálních dávek vyplácených obcemi nedochází ke změnám.

Kromě čerpání běžných výdajů na tyto tituly se ve výdajové části obcí promítlo i čerpání dotace na výkon zřizovatelských funkcí převedených z okresních úřadů obcím a ostatních činností v oblasti sociálních služeb. Jednalo se o výdaje organizací, které při ukončení činnosti okresních úřadů byly převedeny do samosprávné působnosti obcí a obce se staly zřizovateli příspěvkových organizací v oblastech kultury, sociálních služeb a zdravotnictví.

Dalším zdrojem financování běžných výdajů byly **neinvestiční dotace poskytnuté ze státního rozpočtu**, a to jak z rozpočtů kapitol VPS a OSFA, tak i z rozpočtů ostatních kapitol státního rozpočtu a z rozpočtů státních fondů.

V čerpání běžných výdajů se výrazným způsobem promítly neinvestiční dotace, které obce získaly na rozvoj municipální infrastruktury, realizaci akcí v rámci státní informační politiky, na provoz soukromých škol, na opravy vad panelové výstavby a na podporu regionálního rozvoje.

Kromě toho obce čerpaly běžné výdaje na realizaci akcí v rámci Programu péče o krajinu převedené do rozpočtů obcí z rozpočtu Ministerstva životního prostředí, na provoz zoologických a botanických zahrad. Kromě toho obce čerpaly běžné výdaje na veřejné informační služby knihoven a na podporu regionálních funkcí knihoven, na kulturní aktivity a na regeneraci městských památkových rezervací a zón z rozpočtu Ministerstva kultury.

Na čerpání běžných výdajů se rovněž podílely dotace z Ministerstva práce a sociálních věcí na aktivní politiku zaměstnanosti, kdy úřady práce uvolnily dotace na podporu veřejně prospěšných prací, při nichž obce vytvářejí pracovní místa pro své občany, příspěvky a náhrady z rozpočtu Ministerstva zemědělství poskytované podle lesního zákona a na podpůrné programy agrokompexu na restrukturalizaci zemědělské výroby zalesněním.

Dalším zdrojem čerpání běžných výdajů obcí, byly neinvestiční dotace, které kraje poskytly obcím z vlastních zdrojů ve výši cca 1,0 mld. Kč. Obce tyto finanční prostředky použily na provoz sborů dobrovolných hasičů, na provoz středisek pečovatelské služby, na provoz domovů důchodců, na opravy kulturních památek a památkových objektů, na podporu rozvoje venkovských oblastí, na akce související s ochranou životního prostředí a na informační a komunikační technologie.

Kapitálové výdaje

Úhrnný objem kapitálových výdajů obcí dosáhl objemu 72,0 mld. Kč a byl nižší proti roku minulému o 5,8 mld. Kč.

Kapitálové výdaje obcí se na jejich celkových výdajích podílely 32,5 %, na kapitálových výdajích územních samosprávných celků se podílely 89,1 %. Oproti minulému roku dochází téměř u všech sledovaných položek k poklesu.

Výdaje na investiční nákupy a související výdaje byly u obcí ve srovnání s minulým rokem nižší o cca 4,0 mld. Kč, obce v roce 2005 zpomalily dynamiku investiční výstavby.

Na položce **investiční dotace podnikatelským subjektům** došlo ve sledovaném období ke snížení, a to o 1,1 mld. Kč.

Obce vykázaly nižší výdaje i na položce **investiční dotace příspěvkovým organizacím**, a to o 0,3 mld. Kč.

Položka **nákup akcií a majetkových podílů**, kterou obce vykazují v kapitálových výdajích, zaznamenala ve srovnání s minulým obdobím rovněž mírný pokles.

Na čerpání kapitálových výdajů se také podílely investiční dotace poskytnuté obcím z rozpočtu kapitoly VPS a kapitoly OSFA, z rozpočtů ostatních kapitol státního rozpočtu, z rozpočtů Státního fondu životního prostředí a Státního fondu rozvoje bydlení a z Národního fondu. Celkový objem investičních účelových dotací, které byly zdrojem čerpání kapitálových výdajů obcí, činil v roce 2005 téměř 17,2 mld. Kč.

Kromě investičních akcií zejména v odvětví školství a zdravotnictví se jednalo rovněž o čerpání účelových dotací poskytnutých na výstavbu obecních bytů a domů s pečovatelskou službou, na výstavbu nových ústavů sociální péče dle zákona č.164/1998 Sb., které budou sloužit jako náhrada za restituované objekty, na opravu a na výstavbu a technickou obnovu silniční sítě ve správě statutárních měst a obcí.

Dále se jednalo o výdaje čerpané z dotací na podporu rozvoje průmyslových zón, v rámci kterých byly výdaje určeny na výstavbu technické infrastruktury s cílem připravenosti území pro nové investice do průmyslu, na program obnovy venkova, na revitalizaci říčních systémů, na výstavbu vodovodů, kanalizací a čističek odpadních vod a na další programy související s ochranou životního prostředí.

Obce rovněž čerpaly investiční dotace poskytnuté z rozpočtů státních fondů, zejména ze Státního fondu životního prostředí na akce související s nakládání s odpady, na ochranu ovzduší a ochranu přírody a ze Státního fondu dopravní infrastruktury na akce realizované v oblasti dopravy.

V roce 2005 obce vykázaly čerpání výdajů v menší míře než předpokládal rozpočet na programy financované z prostředků Národního fondu. Jednalo se zejména o obnovu vodárenství a odpadních vod, na spolupráci příhraničních oblastí České republiky s Německou republikou, s Polskem a s Rakouskem, na rozvoj venkova a pod.

Dalším zdrojem čerpání kapitálových výdajů obcí byly dotace z vlastních zdrojů krajů. Kraje v průběhu roku uvolnily do rozpočtů obcí cca 1,3 mld. Kč, které obce použily na komunální rozvoj, na pořízení územně plánovací dokumentace, na výstavbu protipovodňových opatření, na výstavbu vodovodů, kanalizací, čističek odpadních vod a na rekonstrukce místních komunikací.

I v roce 2005 jednotlivé investiční programy předpokládaly participaci vlastními zdroji ze strany obcí. To sice vedlo obce na jedné straně k efektivnějšímu vynakládání finančních prostředků, avšak na druhé straně vytvářelo tlak na zapojení mimorozpočtových zdrojů, a to především z fondů rezerv a rozvoje.

Finanční situaci obcí lze hodnotit jako stabilizovanou.

4. Vývoj zadluženosti

Obce vykázaly ke konci roku 2005 **celkový dluh ve výši 79,0 mld. Kč** a proti skutečnosti roku 2004 se jedná o **nárůst ve výši 5,6 %**, v absolutním vyjádření se jedná o **zvýšení o 4,2 mld. Kč**.

V celkovém objemu zadluženosti obcí jsou zahrnuty bankovní úvěry od peněžních ústavů, výnosy emitovaných komunálních dluhopisů a návratné finanční výpomoci a půjčky ze státního rozpočtu a z rozpočtů státních fondů (Státní fond životního prostředí, Státní fond rozvoje bydlení).

Tabulka č. 9

Souhrnné údaje o zadluženosti obcí ČR

(v mld. Kč)

Ukazatel	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
úvěry	2,5	4,9	8,7	11,6	13,5	18,0	17,6	18,4	22,6	27,3	35,2	38,5	43,7
komunální obligace		7,6	8,5	11,9	13,2	11,9	10,9	10,1	13,3	15,9	21,7	23,9	23,5
přijaté finanční výpomoci a ostatní dluhy	0,9	1,8	3,1	4,8	7,7	9,1	11,5	12,5	12,4	12,6	13,5	12,4	11,8
Celkem	3,4	14,3	20,3	28,3	34,4	39,0	40,0	41,0	48,3	55,8	70,4	74,8	79,0

Z údajů uvedených v tabulce je patrné, že ve sledovaném roce došlo k nárůstu objemů úvěrů, obce však vykázaly pokles přijatých návratných finančních výpomocí, a to na úroveň roku 1999. Pokles na položce komunální obligace je způsoben kursovými změnami, v roce 2005 žádné město neemitovalo komunální obligace.

Úvěry, které obce přijaly od peněžních ústavů, byly tak jako v minulých letech i nadále směřovány především na akce související s ochranou životního prostředí, zejména na výstavbu plynofikací, kanalizací, čističek odpadních vod a vodovodů, ale také na výstavbu obecních bytů a domů s pečovatelskou službou, na rekonstrukci základních a mateřských škol, na rekonstrukce a opravy místních komunikací.

Oproti minulým letům se úvěry již neposkytují na odstraňování povodňových škod, ale novým trendem jsou vzdělávací a kulturní centra, zavádění internetu do obcí a výstavba cyklostezek.

Termíny splatnosti úvěrů jsou stanoveny v rozmezí 1 až 20 let, obce i nadále většinou ručí svým majetkem a budoucími příjmy.

Obce vykázaly, že v roce 2005 přijaly půjčky ve výši cca 12,5 mld. Kč a současně uhradily splátky ve výši 8,8 mld. Kč, saldo půjček za rok 2005 činilo 3,7 mld. Kč (obce si více půjčovaly než splácely). Ve srovnání s minulým rokem, však dochází k mírnému nárůstu tempa vývoje zadluženosti, protože v roce 2004 obce přijaly půjčky ve výši 10,1 mld. Kč.

Mezi poskytovatele úvěrů se řadí 16 peněžních ústavů, nejčastějším poskytovatelem úvěrů obcím je již tradičně Česká spořitelna, a.s. Vyskytují se i takové obce, které přijaly v průběhu roku několik úvěrů a každý od jiné banky.

Menší obce zatím v současné době neuvažují při hledání řešení značné zanedbanosti komunální infrastruktury o půjčkách z fondů Evropské investiční banky, zejména pro jejich značnou administrativní náročnost. Výjimkou je hlavní město Praha, které si půjčilo od Evropské investiční banky prostředky v celkové výši 1,6 mld. Kč na financování výstavby metra IV.C2 (úsek Ládví – Letňany).

Pokud jde o **emise komunálních obligací** z minulých let, některá města se zcela vyrovnala se svými závazky, některá města řešila splátky emise komunálních obligací přijetím především úvěru od peněžního ústavu. Tento způsob získávání mimorozpočtových prostředků si v posledních letech volí pouze velká města, a to hlavní město Praha, města Brno a Ostrava.

Položka **přijaté finanční výpomoci a ostatní dluhy** vykázala ve srovnání s minulým rokem pokles o 0,6 mld. Kč. Konkrétně se jedná o bezúročné půjčky, které jsou poskytovány z rozpočtů některých resortů a státních fondů v rámci finanční politiky státu. Kraje poskytly zatím v menší míře návratné finanční výpomoci obcím na akce realizované v rámci Programu na podporu obnovy venkova.

Vývoj této položky lze počínaje rokem 2000 hodnotit jako stabilizovaný. Návratnost těchto finančních prostředků je u každého dotačního titulu a u každé obce odlišná, závisí na posouzení celkové finanční situace nejen v daném čase, ale i v rozpočtovém výhledu.

Obce vykázaly, že rovněž přijaly půjčky z rozpočtů **Státního fondu životního prostředí (0,4 mld. Kč) a Státního fondu rozvoje bydlení (0,1 mld. Kč).**

Půjčky jsou směřovány na bytový fond obcí a na akce související s ochranou životního prostředí (výstavba a technická obnova vodovodů a úpraven vod, kanalizací a čistíren odpadních vod). Státní fond životního prostředí i nadále zachovává strategii přijatou v minulých letech, to znamená na kombinaci půjčky, dotace a vlastních zdrojů obcí. Tato forma umožňuje poskytovat většímu počtu obcí finanční prostředky, které slouží ke zlepšení infrastruktury obcí a především ke zkvalitnění životního prostředí.

V roce 1994 vykázalo zadluženost 1 969 obcí z celkového počtu obcí 6 221, t.j. 31,7 % obcí. V roce 2005 vykázalo zadluženost 3 270 obcí z celkového počtu obcí 6 243, což je více než polovina obcí z celkového počtu. Počet obcí, které vykázaly v posledních letech zadluženost, je stabilizovaný.

Po odpočtu zadluženosti statutárních měst (t.j. hlavní město Praha, Plzeň, Brno, Ostrava) ve výši 48,4 mld. Kč činila zadluženost v roce 2005 ostatních obcí celkem 30,6 mld. Kč.

Tabulka č. 10

Údaje o zadluženosti obcí ČR bez statutárních měst

(v mld. Kč)

Ukazatel	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
úvěry	3,8	6,3	9,9	12,7	14,4	12,9	13,4	14,3	16,5	18,4	19,8	22,0
komunální obligace	0,3	0,9	1,6	1,6	1,4	0,9	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
přijaté finanční výpomoci a ostatní dluhy	1,4	2,7	4,2	6,5	7,6	9,8	10,2	9,8	9,7	9,6	9,1	8,6
Celkem	5,5	9,9	15,7	20,8	23,4	23,6	24,1	24,1	26,2	28,0	28,9	30,6

U obcí bez statutárních měst došlo v roce 2005 k nárůstu celkové zadluženosti o 1,7 mld. Kč, z tabulky je patrné, že nárůst se promítá pouze u položky úvěry, které obce přijaly od peněžních ústavů, pokles vykazuje položka přijaté návratné finanční výpomoci.

Z pohledu posuzování zadluženosti podle velikostních kategorií, lze konstatovat, že téměř všechny obce s počty obyvatel nad 5 tisíc, vykazují zadluženost. Podíl zadlužených obcí, které jsou v nejnižších velikostních kategoriích, je výrazně nižší.

Na konci roku 2005 dosáhla zadluženost na 1 obyvatele všech zadlužených obcí výše 8,9 tis. Kč, v roce 1994 to bylo 1,9 tis. Kč.

Z podkladů, které jsou k dispozici a z hodnocení vývoje v minulých letech je patrné, že na celkovém nárůstu zadluženosti se výraznou měrou podílejí statutární města. Podíl zadluženosti statutárních měst na celkové zadluženosti obcí dosáhl ve sledovaném roce 61,3 %, což je na stejné úrovni jako v roce 2004. Lze tedy konstatovat, že velká města svoji zadluženost zatím nesnížila.

Z následující tabulky je patrný vývoj podílu statutárních měst na celkové zadluženosti v jednotlivých letech.

Tabulka č. 11

Vývoj podílu zadluženosti statutárních měst na celkové zadluženosti

	(v mld. Kč)									
	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	
celková zadluženost ČR	34,4	39,0	40,0	41,0	48,3	55,8	70,4	74,8	79,0	
zadluženost statutárních měst	13,6	15,6	16,4	16,9	24,2	29,6	42,4	45,9	48,4	
% podíl statutárních měst na celkové zadluženosti	39,5	40,0	41,0	41,2	50,1	53,0	60,2	61,4	61,3	

Celková zadluženost (přijaté úvěry po odpočtu splátek, návratné finanční výpomoci a emitované komunální dluhopisy) **hlavního města Prahy** dosáhla ke konci roku 2005 výše 34,6 mld. Kč. Ve srovnání se stavem na konci minulého roku nedochází k žádným velkým změnám.

Hlavní město Praha přijalo úvěr od Evropské investiční banky ve výši 1,6 mld. Kč se splatností v roce 2029. Finanční prostředky jsou určeny pro Dopravní podnik hl.m.Prahy na financování dalšího úseku metra. Město hodnotí podmínky, které poskytuje Evropská investiční banka, jako velmi výhodné a nesrovnatelné s podmínkami od standardních peněžních ústavů v České republice. Čerpání jednotlivých tranší jednotlivých úvěrových limitů se odvíjí od aktuálních potřeb hlavního města a podle postupu realizace konkrétní investiční akce. Město má možnost stanovit měnu, v jaké potřebuje finanční prostředky získat a kalkulace úrokových sazeb je ze strany Evropské investiční banky pro město výhodná. Hlavnímu městu je u poskytnutých tranší umožněn několikaletý odklad začátku jejich splácení v návaznosti na volné finanční zdroje.

Kromě toho hlavní město Praha v průběhu roku čerpalo půjčku ze Státního fondu rozvoje bydlení na opravu bytového fondu poškozeného povodní v roce 2002.

Hlavní město Praha v průběhu roku 2005 splatilo některé půjčky, i tak však se jeho zadluženost jeví jako neúměrně vysoká.

Kraje vykázaly ke konci roku 2005 zadluženost v celkové výši 2,9 mld. Kč, proti roku 2004 se jedná o nárůst ve výši o 1,4 mld. Kč. Celý nárůst zadluženosti byl vykázán na položce úvěry a na položce návratné finanční výpomoci přijaté ze státního rozpočtu a z rozpočtů státních fondů.

Kraje neemitovaly žádné komunální obligace. Všechny kraje dosáhly za rok 2005 nízkých hodnot ukazatele dluhová služba. Kraje si již v průběhu roku 2005 předjednaly možnosti a podmínky půjček z fondů Evropské investiční banky, kterými budou financovat zejména výstavbu a rekonstrukce většího rozsahu zanedbané silniční sítě v regionech. Čerpání finančních prostředků je většinou rozloženo do několika tranší se splatností v rozmezí od 3 do 20 let. Kromě toho některé kraje přijaly půjčky od České spořitelny na předfinancování individuálních projektů nebo na povinný podíl financování individuálních projektů a grantových schémat.

Dobrovolné svazky obcí vykázaly ke konci sledovaného období zadluženost ve výši 1,6 mld. Kč. Dobrovolné svazky obcí použily získané prostředky na financování především plynofikací, kanalizací a vodovodů a čističek odpadních vod.